ಡಾ|| ಆರ್. ರಾಮಕೃಷ್ಣನ್

# ಮೈಸೂರು ಟ್ಯಾಂಕ್ ಕೋಡ್ : ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಕೆರೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ನಿಲುವು : ಒಂದು ಸಮೀಕ್ಷೆ 1799-1878.

1831 ರಿಂದ 1881ರ ವರೆಗಿನ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮೈಸೂರುರಾಜ್ಯ ಬ್ರಿಟೀಷರ ನೇರ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ 1799ರ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಆಂಗ್ಲೋ-ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಾ ಟಿಪ್ಪೂ ಮಡಿದ ನಂತರ ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಯಿತು. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತು ಶಾಹಿಯ ತುಳಿತ 'ವಿಭಜನೆ ಒಪ್ಪಂದದಿಂದ' ಆರಂಭ ವಾಗಿ ನಂತರ 1799ರ 'ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಒಪ್ಪಂದ', ಅನಂತರ 1831ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ನಗರದಂಗೆಯ ನಂತರ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ತಮ್ಮ ನೇರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ವಹಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದು, ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅವರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಆಡಳಿತ, ಕೊನೆಗೆ 1881ರ ಪುನರ್‌ದಾನ ಹೀಗೆ ಪ್ರತೀಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ಸತ್ಯ ಹೇಳುವುದಾದರೆ 1881ರ ವೇಳೆಗೆ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಮುಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೊಂಡಿದ್ದು ಹಾಗೆಯೇ ಅದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವ ರಿಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ನೇರ ಆಳ್ವಿ ಕೆಯ ಲಾಭಗಳು ಗೌಣವಾಗಿದ್ದವು. ಕಾರಣ ಅವು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕಾಗಿದ್ದವೇ ಹೊರತು ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಜನರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮೈಸೂರಿನ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ವಸಾಹ ತುಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿರ ಲಿಲ್ಲ! ಮತ್ತು ಈ ಆರ್ಥಿಕ ಅಧೀನತೆಯ ಇತಿಹಾಸ ದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ನೀರಾವರಿ ಕೆಲಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಂಪನಿಯ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸರ್ಕಾರದನಿಲುವು ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದವು.

ಬ್ರಿಟೀಷರ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನೇರ ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ ಮೊದಲ ಕೆಲವ ರಲ್ಲಿ 1881 ರಿಂದ 1883 ರವರೆಗೆ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ದಿವಾನರಾಗಿದ್ದ ಸಿ.ವಿ.ರಂಗಾಚಾರ್ಲು ಒಬ್ಬರು.[1] 'ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶಿಕೆ' ಎಂಬ ಸಮಕಾಲೀನ ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಬಾತ್ಮೀದಾರರು ದಿವಾನರನ್ನು ಟೀಕಿ ಸುತ್ತಿದ್ದವರೂ ಅದ ಒಬ್ಬರು, ಅನೇಕ ಸಮರ್ಥ ವ್ಯಕ್ತಿ ಗಳಿದ್ದರೂ 1881ರಲ್ಲಿ ರಂಗಾಚಾರ್ಲು ಅವರನ್ನೇ ದಿವಾನರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಕಾರಣ ಅವರು 1874ರಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿದ್ದ ಒಂದು ಕರಪತ್ರ ವೆಂದು ಬರೆದಿದಾರೆ.[2] ಅದೇನೆ ಇರಲಿ, ಪ್ರಮುಖ ವಾದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ರಂಗಾಚಾರ್ಲುರವರು ಕಟು ವಾದ ಟೀಕೆಗಳ ಮಧ್ಯೆಯೂ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ವ್ಯವ ಸ್ಥೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆಯೇ ನೋಡಿದ್ದರೇ ಹೊರತು ಹೊರಗಿನಿಂದೆಂದೂ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ರಂಗಾಚಾರ್ಲುರ ವರು ಅವರ ಅನೇಕ ಸಮಕಾಲೀನರಂತೆ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಮಾದರಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡುವ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದುದು ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ರಂಗಾಚಾ ರ್ಲುರವರ ವಿವಾದಾತ್ಮಕ ಬರವಣಿಗೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಜನರೊಂದಿಗೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅದರ ನೀತಿಯ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸು ವುದೂ ಇಲ್ಲ.

1799ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಡೆಯರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ (ಪಾರ್ಟಿಷನ್ ಒಪ್ಪಂದ ಹಾಗೂ ಸಬ್ಸಿಡಿಯರಿ ಒಪ್ಪಂದದ ನಂತರ) ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ನು ರಾಜ್ಯದ ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಆಗಿದ್ದ ಬ್ಯಾರಿಕ್ಲೋಸ್‌ನಿಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು.

ಅವುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಹೊಸ ಆಡಳಿತದ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಕಂಪನಿಗೆ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಬರಬೇಕಾದ

ಪೊಗದಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವುದಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ರೆಸಿಡೆಂಟನು ರಾಜ್ಯದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆಡಳಿತ ಮೇಲೆ ಹತೋಟಿ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಸಂಪತ್ತು ಹಾಗೂಆದಾಯದ ಮೇಲೆ ಗಮನವಿಡುವಂತೆ ಆದೇಶಿ ಸಲಾಯಿತು.[3] 1799 ರಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಕೈಗೊಂಡ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲೂ, ಆ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಬರಹುದಾದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಆದಾಯದ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಹರಿದಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಆದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಈ ಅತೀವ ಆಸಕ್ತಿ 1799 ನಂತರ ಮೈಸೂರಿನ ಆಡಳಿತವು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಇನಾಂಗಳು, ವ್ಯವಸಾಯ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿಯ ವಿಷಯಗಳತ್ತ ಗಮನಹರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. 1799ರಿಂದ 1812ರವರೆಗೆ ದಿವಾನ ರಾಗಿದ್ದ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರು ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಬ್ಯಾರಿ ಕ್ಲೋಸ್‌ನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ಅವು ಕೊನೆಗೆ ಹಾನಿಕರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಇನಾಂಗಳನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿತ್ತು. ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಯಮ ಬದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.[4] ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಹಣದಿಂದ ಕಾಲುವೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡುವುದು ಎರಡನೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿತ್ತು.[5] ಇವೆರಡು ಕ್ರಮಗಳು ಕೊನೆಗೆ 1878ರಲ್ಲಿ 'ಮೈಸೂರು ಟ್ಯಾಂಕ್ ಕೋಡ್' ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬರಲು ಕಾರಣವಾದವು.

ಆರ್.ಹೆಚ್.ಸ್ಯಾಂಕಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ " ರಾಜ್ಯದ ಜನತೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಏಳಿಗೆ ಈ ಕೆರೆ ಪದ್ಧತಿಯ ನೀರಾವರಿಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿತ್ತು.[6] ಈ ನೀರಾವರಿ ಕಾರ್ಯಗಳತ್ತ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯು ತಳೆದ ಅಸಡ್ಡೆಯ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಈ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಕೋಡ್ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ." ಈ ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿಯನ್ನು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಡಲು ಸರ್ಕಾರವು ಯಾವ ಯಾವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುವುದು ಈ ಕೋಡಿನ ಮೊದಲ ಉದ್ದೇಶ.[7] ಇದರಿಂದ ಮೈಸೂರಿನ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಯೂ, ಉತ್ತಮವಾಗಿಯೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಲಾಯಿತು. ರಾಜ್ಯದ ಜೀವನಾಡಿಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗದ್ದ ಈ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಡಲು ಮತ್ತು ಆಗಾಗ ಅಗತ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ದುರಸ್ತಿಪಡಿಸಲು ಒಂದು ಸೂತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತ ಸುಮಾರು 80 ವರ್ಷಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು. ಈ ನಿಧಾನ ದ್ರೋಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ನಾವು ಹುಡುಕುವಾಗ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ಹಣದಿಂದ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ರಾಜ್ಯದ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರೀ ಕೆರೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೊಡಿಗಿ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೆರೆಗಳೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಯಿತು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೆರೆಗಳ ದುರಸ್ತಿಯನ್ನು ರೈತರೇ ಕೊಡಗಿ, ಇನಾಂಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇವುಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕಂತೂ ನಿಯಮಬದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಪುನಃ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರವೇ ಎರಡು ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು. ಮೊದಲನೇಯದಾಗಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಗಿದಾರರಿಗೆ ಕೊಡಲು ಸರ್ಕಾರವೇ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾರಣ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಇನಾಂಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಸರಕಾರವು ಇನಾಂಗಳು ಆಸಷ್ಟೂ ಕಡಿಮೆ ಇರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬ್ಯಾರಿಕ್ಲೋಸ್‌ಗೆ ಆದೇಶಿಸಿತ್ತು.[8] ಎರಡನೇಯದಾಗಿ ಕೊಡಗಿ ಇನಾಂಗಳ ನಿಯಮಗಳು ರೈತರಿಗೆ ಬಹುಶಃ ಅಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. 1799ರ ಮೊದಲು ಕೆರೆಗಳ ವಿಂಗಡನೆ ಈ ರೀತಿ ಇರದೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯಗಳು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಣ್ಣವುಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು ಇನಾಂಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಜ್ಯವು ತನ್ನ ನಿಯಮದಂತೆ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ತೋಡಿಸುವುದು ಅಥವಾ ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಎಂದಿಗೂ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.[9]

ಹೀಗೆ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಈ ವಿಭಜನೆಗೆ ಮಾನದಂಡವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ತೊಡಕನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಎದುರಿಸಿತು. ಕಾರಣ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕೆರೆಗಳಿದ್ದವು. 1871ರಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದ ಎಂಟು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ 36,265 ಕೆರೆಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬತ್ತಿಹೋದ 9,865 ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕವುಗಳಿಂದ ಸುಮಾರು

30,25,041 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಆದಾಯ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಅವುಗಳು ನೀರಾವರಿ ಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸಿದ್ದ ಜಮೀನಿನ ಆದಾಯದ ಮೌಲ್ಯದ ಮೇಲೆ ವಿಭಜಿಸಲಾಯಿತು (1ನೆಯ ಪಟ್ಟಿ) ನೀರಾವರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಈ 26,400 ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರವು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು ಎರಡು. ಮೊದಲನೇಯದಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವು ಅವುಗಳಿಂದ ಬರುವ ಹಣರೂಪದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು; ಎರಡನೆಯದಾಗಿ 1799ರ ಮೊದಲು ರೈತರು ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯಲು ಅವಕಾಶ ವನ್ನು ನೀಡದೇ ಹೋದುದು. ಈ ಕೆರೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿ ಚಾರಣೆಗೆ ಉತ್ತಮ ತಾಂತ್ರಿಕ ಗುಣಮಟ್ಟದ ನೈಪುಣ್ಯತೆ ಇರಬೇಕೆಂದೂ, ಅದು ರೈತರಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಅಧಿಕಾರವರ್ಗದವರು ಬಾಲಿಶವಾಗಿ ವಾದಿಸಿದರು.[10] ಇದು ಹುರುಳಿಲ್ಲದ ವಾದ. ಮೈಸೂರಿನ ಕಾಮಗಾರಿ ಇಲಾಖೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ರೈತರು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿ ದ್ದರು. ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರವು ಈ ಕೆರೆಕಾಮಗಾರಿಗ ಳಿಂದ ತನಗೆ ಆಗುವ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಹಣದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಯನ್ನೇ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿದ ಕಾರಣ ಸಹಜವಾಗಿ ತಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ತನಗೆ ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಆದಾಯ ಇವುಗಳ ತ್ತಲೇ ಗಮನಹರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಈ ಕಾಮಗಾರಿ ಗಳು ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೇಪುಟ್ಟಿಗೆಅಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅವುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಶಾಹಿಯು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹಣಖರ್ಚುಮಾಡಲು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿದ ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ಇಷ್ಟು ಕನಿಷ್ಠ ಆದಾಯವಾದರೂ ವೃದ್ಧಿಯಾ ಗುವುದೇ ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿತ್ತು.[11] ಕಡೆಗೆ ಪ್ರತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕನಿಷ್ಠ 1000 ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟಾ ದರೂ ಆದಾಯ ತರುವ ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಕೋಡಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ 1878ರ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಕೋಡ್ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಗರಿಷ್ಠ 168 ಕೆರೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿತು.[12]

ಸರ್ಕಾರವು ಕೊಡಿಗೆ ಇನಾಂಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ನೀಡ ಲಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಸುಮಾರು 2319 ಕೆರೆಗಳು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡವು.[13] ಮಿಕ್ಕವುಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಹಾಗು ಹಣಸ್ಥಿತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ದುರಸ್ಥಿಮಾಡಿಸಿತು. ಈ ಕಾರ್ಯ 1831ರವರೆಗೆ ದಿವಾನ್‌ಅಥವಾ ರಾಜರ ಅನುಮತಿ ಯಿಂದಲೂ, ಆನಂತರ ಚೀಫ್ ಕಮಿಷನರ ಅನುಮತಿ ಯಿಂದಲು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶವಿದ್ದುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡಿಗೆ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮುಂದು ವರಿಸುವುದು ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆರೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಆ ಕಾಲದ ವಿಪುಲವಾದ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರಗಳು ಕೊಡಿ ಗೆದಾರರು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ದುರಸ್ತಿಯಲ್ಲಿರಿಸುವ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಅವರ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಆ ರೀತಿಯ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದು ಈಗ ಹೊಸ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕೊಡಿಗೆದಾರರು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸದಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. 1799 ಹಾಗು ಆನಂತರದ ಕಾಲ ಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ. ಪ್ರಾಚೀನ ಹಾಗು ಮಧ್ಯಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಕೆರೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ದುರಸ್ತಿ ಯನ್ನು ಜನರೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಕಾಲಗಳ 'ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ' ತಾನೇ ಸ್ವತ: ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಯೋಜನೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಇಂತಹ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿ ರಿವಾಜು ಗಳಿಗೇ ಬಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಕಾಮಗಾರಿ ಕೆಲಸಗಳ ಮೇಲಿನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಬೊಕ್ಕಸದಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಡುತ್ತಿರ ಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸಲ ರಾಜನೇ ಕೆರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರೂ ಅಥವಾ ಕೆರೆಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಹಣದಿಂದಲೇ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. 1799ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಅಧಿ ಕಾರಶಾಹಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಆ ಹಿಂದೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿ ತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಚೈತನ್ಯಪೂರ್ಣ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡ ಲಾರಂಭಿಸಿ ಅದರ ಸ್ಥಾನ ದಲ್ಲಿ ವಿಕೃತವಾದ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸತೊಡಗಿತು. ಕೆರೆ, ಇನಾಂಗಳು ಇವೆಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರದ ದ್ಯೋತಕಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಮುಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ, ಅಧಿಕಾರವೆಲ್ಲ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಹತೋಟಿ ಯಲ್ಲಿ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಉತ್ತುಂಗ ಶಿಖರ ದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ 1799ರ ನಂತರ ಆಡಳಿ

ತವು ತನ್ನ ಚಲನಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಜಡಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆರೆಗಳು ಸುಮಾರು 90 ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಇನಾಂಗಳು, ಕೊಡುಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಕಂಪನಿಯ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಅಧಿಕಾರ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ವಿಷಯವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮುರಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಮುರಿಯಲಾಯಿತು. ಹಳೆಯ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮುರಿಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ನಂತರ, ಅಂದರೆ 1799 ರ ನಂತರ ಸರ್ಕಾರವು 2,319 ಕೊಡಿಗಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಆದರೆ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ತಳಪಾಯವನ್ನೇ ಕಿತ್ತುಹಾಕಿದ್ದ ಕಾರಣಈ ಕೊಡಿಗಿಗಳು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

1831 ರ ನಂತರ ಮೈಸೂರಿನ ಕಮೀಷನರುಗಳು ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಸಣ್ಣ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ದುರಸ್ತಿಮಾಡುವುದು, ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದರು. ಅಧಿಕಾರಿಶಾಹಿಯು 1863 ರಲ್ಲಿ ಬಾಲಿಶವಾದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ಅದನ್ನು 'ಕೆರೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು' ಎಂದು ಕರೆಯಿತು. ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚ್ಯುತರಾದವರಿಗೆ ನೀಡಬಹುದಾದ ದಂಡನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸಹ ನಿಯಮಾವಳಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. ಆದರೆ ಬಹು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಸಹಜವಾಗಿ ಈ ಕ್ರಮಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲದೇ ರೈತರು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಕೆಲವು ಕೆರೆಗಳ ದಂಡೆಗಳನ್ನುನಾಶಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂತು. ರೈತರು ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾದ ಈ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಏಕೆ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಈ ಕೆರೆಗಳ 'ದುರಸ್ತಿಗಾಗಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ಹೇರಿದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಏಕೆಅನುಸರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ವಿಫಲವಾಯಿತು. ಹೊಸ ರಾಜ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ರೈತರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಧಿಕಾರ ಹಾಗೂ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಸಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದು ಈ ಪರಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಮೈಸೂರು ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಕೋಟ್ ಇನ್ನೂ ಕಠಿಣಕರವಾದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ದುರಸ್ತಿಗಾಗಿ ಆರಿಸದಿದ್ದ ಕೆರೆಗಳನ್ನು 'ಹಳ್ಳಿಯ ಕೆರೆಗಳೆಂದು' ವಿವರಿಸಿದ ಈ ಕೋಡ್ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಗೂ ಪಾಲುಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿತು. ಇದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರೈತನೂ ತಾನು ನೀರು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೆರೆಯ ದುರಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಪಾಲಿನ ದಾಖಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ಕೆರೆಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿನ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರೈತನ ಪಾಲನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಅವುಗಳನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು. ಪಾಲುಪಟ್ಟಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಒಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಆಡಳಿತಶಾಹಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮಾತ್ರ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲದು. ಹೀಗೆ ರೂಪಿಸಿದ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅದರವಿಫಲತೆಯ ಅಂಶಗಳು ಅಡಗಿರುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು.

1867ರವರೆಗಿನ ಕಡತಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳ ದುರಸ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಚರ್ಚೆಗಳೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಒಂದು ಸುತ್ತೋಲೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಆರ್.ಎಚ್.ಸ್ಯಾಂಕಿಯವರು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಕೆರೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮೊದಲ ಸಮಗ್ರ ವರದಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದರು. ಅವುಗಳ ಉತ್ತಮ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಒಂದು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಅರ್ಥಹೀನ ಚರ್ಚೆಯು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅದು ಅರ್ಥಹೀನವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಬಹುದು. ವಿವಾದಕ್ಕೊಳಗಾದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ ಕೆರೆಯನ್ನು ಕಾಮಗಾರಿ ಇಲಾಖೆ ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕೇ ಅಥವಾ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ ದುರಸ್ತಿಮಾಡಬೇಕೆ ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು. ವಿವಾದಕ್ಕೊಳಗಾದ ಇತರ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ ಇಲಾಖೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕೆಲಸಗಾರರ ವೇತನ, ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಅವರು ದೇಶೀಯರಾಗಿರಬೇಕೆ ಅಥವಾ ಯುರೋಪಿಯನ್ನ ರಾಗಿರಬೇಕೆ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಹಣ ಇವೇ ಮುಂತಾದುವು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರಗಳು ಜರುಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೆರೆಗಳು ಅವನತಿಯತ್ತ ಸಾಗಿದವು. ದಾಖಲೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ 9,865 ಕೆರೆಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಲಾಗಿದ್ದರು ಆ ಕೆರೆಗಳಿಂದ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯುಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಭೂಮಿಯಿಂದ ದೊರೆಯಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಕಂದಾಯದ

ಮೊತ್ತವನ್ನು ಕುರಿತು ಏನೊಂದೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಅಂತಹ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ದುರಸ್ತಿಮಾಡಲು ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳದಿದ್ದುದು ಮಹತ್ವದ ಅಂಶ ವಾಗಿದ್ದಿತು.

ಈ ದೀರ್ಘ ಚರ್ಚೆ ಮುಗಿಯವ ವೇಳೆಗೆ 1870ರಲ್ಲಿ ಭಾತರ ಸರ್ಕಾರವು ಒಂದು ಸುತ್ತೋಲೆ ಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ರೈಲ್ವೆ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಬೇಕೆಂದು ಮತ್ತು ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೆರೆ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿತು. ಆಗ ಮೈಸೂರಿನ ಕಮೀಷನರ್ ಆಗಿದ್ದರಿ ಚರ್ಡ್‌ಮೀಡ್ ಈ ವಾದವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. 1878ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ರೈಲ್ವೆ ಬಂತು. ಕೆರೆಗಳ ದುರಸ್ತಿಗಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಹಣದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಾತರ ಸರ್ಕಾರವು ಅಂತಹ ವೆಚ್ಚ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯವನ್ನು ತರವುದೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಿಚ್ಛಿಸಿತಾದರೂ ರೈಲ್ವೇ ನಿರ್ಮಾಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೇ ಎತ್ತಲಿಲ್ಲ. 1878ರಿಂದ ಕಡೆಯ ಪಕ್ಷ 1910ರವರೆಗಾದರೂ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ರೈಲ್ವೆಗಳು ನಷ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆದವು. ಕೆರೆಗಳು ಮತ್ತು ರೈಲ್ವೇ ಇವೆರಡು ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸುವ ಬಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕೆರೆಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಇಂತಹ ಬಲ ಜನರ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅನಿಷ್ಟವಾಯಿತು. ರೈಲ್ವೆಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅಂತಹ ಬಲ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುವಂತಹದಾದುದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಹಾಗು ಆದ್ಯತೆ ದೊರೆಯಿತು.

: 1ನೆಯ ಪಟ್ಟಿ :

ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಭೂಕಂದಾಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೆರೆಗಳ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ವಿಂಗಡಣೆ.

ಭೂಕಂದಾಯ (ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ)

| ಜಿಲ್ಲೆಗಳು | -0- | 0-500 | 50-100 | 100-500 | 500-1000 | 1000-2000 | 2000-3000 | 3000-4000 | 4000-5000 | and above |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| ಬೆಂಗಳೂರು | 254 | 862 | 407 | 630 | 84 | 31 | 5 | 2 | 2 | - |
| ಕೋಲಾರ | 1427 | 2028 | 783 | 886 | 108 | 33 | 7 | 7 | 3 | - |
| ತುಮಕೂರು | 1096 | 285 | 175 | 389 | 94 | 39 | 20 | 6 | 7 | - |
| ಮೈಸೂರು | 36 | 874 | 219 | 280 | 45 | 14 | 1 | 1 | 4 | - |
| ಹಾಸನ | 566 | 3903 | 910 | 847 | 68 | 21 | 7 | 2 | nil | - |
| ಶಿವಮೊಗ್ಗ | 931 | 3871 | 1418 | 1855 | 175 | 49 | 3 | 1 | 1 | - |
| ಕಡೂರು | 4452 | 2910 | 640 | 635 | 55 | 34 | 7 | nil | 5 | - |
| ಚಿತ್ರದುರ್ಗ | 1103 | 268 | 93 | 226 | 53 | 29 | 7 | 3 | 3 | - |
| ಒಟ್ಟು | 9865 | 15001 | 4645 | 5718 | 682 | 250 | 57 | 22 | 25 | - |

ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ : 36265.

ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ : ರೂ. 3025041

ಆಧಾರ : ರೆಕಾರ್ಡ್ಸ್ ಪುಟ.108 (ಬಿ. ಪಟ್ಟಿ) [W.R.ಜಾನ್ಸನ್]

: 2ನೆಯ ಪಟ್ಟಿ :

ಮೈಸೂರು ಸ್ಟೇಟ್ ರೈಲ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಹೂಡಿದ ಬಂಡವಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಂತೆ ಶೇಕಡಾವಾರು ಖೋತಾ ನಷ್ಟ.

| ವರ್ಷಗಳು | ಹೂಡಿದ ಬಂಡವಾಳ(ರೂ) | ಶೇಕಡಾವಾರು ಖೋತಾ/ನಷ್ಟ |
|---|---|---|
| 1881 | 36,00,827 | 5.67 |
| 1882 | 42,90,214 | 5.93 |
| 1883 | 43,08,795 | 7.22 |
| 1884 | 62,64,640 | 6.96 |
| 1885 | -ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆತಿಲ್ಲ- | |
| 1886 | 71,35,112 | 1.47 |
| 1887 | 91,36,438 | 2.47 |
| 1888 | 125,76,692 | 2.84 |
| 1889 | 144,24,093 | 2.88 |
| 1890 | 147,11,610 | 2.76 |
| 1891 | 150,76,285 | 2.15 |
| 1892 | 146,36,205 | 2.71 |
| 1893 | 146,42,217 | 1.80 |
| 1894 | 147,60,296 | 3.25 |
| 1895 | 149,22,452 | 2.67 |
| 1896 | 151,08,257 | 20.6 |
| 1897 | 151,99,757 | 1.16 |
| 1898 | 155,07,319 | 2.75 |
| 1899 | 156,75,416 | 3.02 |
| 1900 | 158,70,510 | 2.30 |
| | | 81.07 |

ಸರಾಸರಿ ಖೋತಾ/ನಷ್ಟ 4.26%

(ಆಧಾರ :- ಮೈಸೂರು ವಾರ್ಷಿಕ ಆಡಳಿತದ ವರದಿಗಳು 1881-1900.)

1) "A Mysorean", The Fifty Years of British Administration in Mysore, (London : Longmans Green and Co., 1874)
2) Karnataka Prakasike, 18.3.1880 (Gokhale Institute of Public Affairs, Bangalore)
3) Memorandum of Instructions to Col. Close, 4th September 1799, paras 10 & 13(Karnataka State Archives)
4) Gopal, M.H., The Finances of the Mysore State, 1799-1831, (Bombay : Orient Longmans, 1960) P.22.
5) Wilks Mark, Report on the Interior Administration of Mysore, No.3, Appendix to the Report, P.78.
6) No.3828/507 Civil Works Agricultural, Major R.A.Sankey to Secretary to the Commissioner of the territories of H.H. the Rajah of Mysore, 19.11.1866, Records Connected with the Tank system in Mysore (hereinafter cited as Records) RP.2-25, Para 4 (Karnataka State Archives).
7) Records, P.56.
8) Memorandum of Instruction, Op.Cit., Para 20.
9) No. Gen 6689/Est. 153, 1867-68, Chief Commissioner of Mysore to Secretary to Government of India, PWD, 27.2.1868, para 13 and No.Gen 3795/Est. 101, 1868-69, 29.9.1868, same to same P.67, Records.

10) No.561-3II, Officiating Secretary to Government of India, PWD to Chief Commissioner of Mysore, 2.10.1871, P.202, Records.
11) No.Gen 3795/Est 101, 1868-69, Chief Commissioner of Mysore to Secretary, Government of India, PWD, P.67, Records.
12) Records, P.226.
13) Memo of Points Requiring attention in the Maintenance of Civil, Works, Selections from the Records the Mysore Government, No.2, papers Relating to Enfranchisement of Kodigi Inams (Bangalore:Government Press, 1911) (hereinafter cited as Selections).
14) No.129 I, Government of India, PWD, 12.3.70, Records and No.68, 5.8.1869, Selections.
15) Burton Stein, in Peasant, State, and Society in Medieval South India, (NewDelhi:Oxford University Press, 1979).
16) Records, P.51.
17) Ibid. P.70.
18) DraftTank code, Chapter II, Records.
19) Ibid, RP.225.
20) No.143 and 67 I, 4.3.1871, Records.
21) Circular No.48, PWD, Government of India, 26.3.1868 and 67 I 4.3.1871, Records.
22) Records P.109.